

Сучасним підходом є залучення приватних інвесторів до купівлі проблемних активів. Зокрема, у США банкам було запропоновувало нову схему залучення приватних інвесторів до викупу активів, які або є проблемними, або з якими пов'язаний ризик істотних збитків. На це Уряд США асигнував від 75 до 110 млрд. дол. США урядових коштів. За схемою банки формують пул проблемних активів, ринкову вартість якого визначає Федеральна корпорація з страхування вкладів за результатами проведеного аукціону. Приватний інвестор викуповує у банку пул проблемних активів за половиною вартістю, при цьому іншу половину вартості пулу сплачує банку Державне казначейство. Одночасно приватний інвестор отримує гарантії Федеральної корпорації з страхування на відшкодування збитків у разі значного (>15%) зниження вартості викупленого пулу облігацій. Прибуток за проблемним пулом буде порівну розподілено між державою і приватним інвестором.

У наш час особливого значення набуває міжнародна співпраця з питань проведення вартісної оцінки проблемних активів і визначення частки збитків, яку понесе держава. Досі не розроблена методологія вартісної оцінки неліквідних сек'юритизованих кредитних інструментів. У тих випадках, коли активи не знаходяться в регулярному обігу і їх ринкові ціни засновані на "термінових продажах", вартісна оцінка повинна проводитися, виходячи з очікуваних економічних умов, з тим щоб визначити чисту поточну вартість майбутніх потоків доходів. Застосування єдиної, узгодженої з усіма країнами, методології дозволить уникнути надмірно позитивних оцінок, регулятивного арбітражу і конкурентних спотворень.

За даними Національного банку України на початок березня проблемні кредити (просочені та сумнівні) дорівнювало 2,2% від загального обсягу пасивів банків, проте за неофіційними даними цей показник, залежно від банку, досягає 10-30% [14]. Проблема заборгованість є потенційним джерелом додаткових коштів для банку, повернення якої може стати вирішальним кроком під час кризи. Тому банки розпочали процес реструктуризації проблемної корпоративної заборгованості і заборгованості населення. При цьому в корпоративному секторі цей процес набагато складніший і більш витратний, ніж при роботі з населенням, де опрацьовані стандартні програми.

Зниження реальних доходів підприємств і домогосподарств в результаті спаду економічної активності може вплинути на якість обслуговування позик та масового неповернення боргів. Масові випадки передачі боргів від банків колекторським кампаніям загрожують новим соціальним сплеском. Відповідно, вирішення проблеми неякісних активів у банківській системі України поки що залишається у порядку денному Національного банку України і Уряду України.

Таким чином, реформування банківської системи на глобальному і національному рівнях одночасно з удоско-

наленням регулятивної політики стає обов'язковим елементом стратегії виходу країни з фінансово-економічної кризи. Для України, найбільш постраждалої серед країн з ринком, що формується, реструктуризація банків є необхідним кроком у напрямі зміцнення стійкості банківської системи і відновлення довіри вкладників і кредиторів. При цьому, державна антикризова політика відіграє вирішальну роль, тому заходи повинні бути комплексними, узгоджені з усіма органами державного управління.

Першочергові антикризові заходи Уряду України спільно з Національним банком України були слабо впорядковані в єдину стратегію і вживалися в оперативному порядку у відповідь на кризові виклики. На сьогоднішні отримані позитивні наслідки від застосування цих заходів свідчать про виваженість і ефективність антикризової політики, що застосовувалася.

Проте вважаємо, що разом з оперативними заходами доцільно розробити заходи на досягнення середньострокових і довгострокових орієнтирів. Зокрема, вирішення питань накопичення проблемних активів у банківській системі, масових неповернень кредитів, сповільнення кредитування реального сектору економіки.

Політика центрального банку повинна бути більш прозорою і прогнозованою, з налагодженими комунікативними зв'язками з громадськістю, що формують позитивний імідж центрального банку, який стоїть на захисті вкладників. Також необхідно посилити контроль за банками, які отримали кредити рефінансування, підвищити дисципліну банків щодо виконання ними платіжних доручень клієнтів і повернення депозитів. Важливо підвищити рівень капіталізації банків і прискорити процеси консолідації банківської системи одночасно з розширенням залучення приватного сектору до переформування акціонерного капіталу банків.

1. Гальчинський А.С. Світова грошова криза: витоки, логіка трансформації. // Дзеркало тижня. - 2008. - №42(721). 2. Савлук М.І., Мороз А.М., Лазепко І.І., Пуховкіна М.Ф., Шамова І.В. Гроші та кредит: Підручник / Під заг. ред. М.І. Савлука. - 4 вид., перероб. і доп. - К.: КНЕУ, 2006. - 744 с. 3. Бланшар О., Каруана Х., Могадам Р. Перші уроки кризи / Міжнародний валютний фонд. - 2009. 4. Україна: економічний огляд / Світовий банк. - 2009. - 16 липня. 5. Бюлетень Національного банку України / Національний банк України. - 2008. - № 12. 6. За даними Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, <http://www.fg.org.ua>. 7. Холшер Д., Квінтін М. Урегулювання системних банківських крих / Міжнародний валютний фонд. - 2003. 8. Положення Національного банку України "Про регулювання Національним банком України ліквідності банків України" від 26.09.2006 р. № 378 зі змінами. 9. Постанова, Національний банк України, №282, 12.05.2009 "Про внесення змін до постанови Правління Національного банку України від 04.12.2008 №413 "Про окремі питання діяльності банків". 10. Strengthening liquidity standards 2: Liquidity reporting // Financial Services Authority, April 2009. 11. Порядок участі держави у капіталізації банків. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2008 р. № 960 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2009 р. № 148). 12. Global Financial Stability Report - April 2009. / International Monetary Fund. - 2009. 13. Special Liquidity Scheme: Market Notice/Bank of England.-2008. 14. Вісник Національного банку України. / Національний банк України.-2009.-№4(158).

Надійшла до редколегії 09.06.2009

Д. Рожко, асп.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ БЮДЖЕТУ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

У статті розглянуто особливості формування бюджетів зарубіжних країн та визначено можливості використання зарубіжного досвіду в Україні.

The features of formation of budgets of foreign countries are considered and application possibilities in Ukraine are defined.

В сучасних умовах бюджет є обов'язковою умовою ефективного функціонування будь-якої держави і розвинені зарубіжні країни пройшли значний шлях, який вимірюється сторіччями, завдяки чому кожна країна напрацювала свою схему бюджетних відносин.

У кожній країні структура державного бюджету має свої національні особливості. Вона залежить від характеру адміністративної системи, структурних особливостей економіки й інших факторів. Формування Державного та місцевого бюджетів – досить складний і тривалий процес. У зарубіжних державах існує практика складання

бюджетів на 3-5 років наперед з відповідним уточненням на конкретний рік, який буде виконуватися [10, с. 65].

Дану проблематику досліджували такі відомі зарубіжні вчені, як Д. Б'юкенен, К. Віксель, Х. Дальтон, Р. Масгрейв, М. Ольсон, Е. Тейлор та інші. Серед вітчизняних і російських учених варто відзначити О. Александрова, О. Кириленко, М. Крупку, І. Луніну, І. Лютого, Ц. Огня, І. Озерова, М. Туган-Барановського, С. Юрія і Л. Яснопольського.

Метою статті є аналіз зарубіжного досвіду формування бюджету та можливості використання його в Україні.

У фінансовій системі будь-якої держави центральне місце посідає бюджетна система, яка ґрунтується на економічних і юридичних нормах і організаційно залежить від форми державного устрою. Так, для федеративних країн (наприклад, США, Німеччина, Російська Федерація, Канада, Швейцарія) характерною є трирівнева бюджетна система (федеральний бюджет, бюджети суб'єктів федерації (штатів, регіональні тощо), місцеві бюджети), а бюджетна система в унітарних країнах (наприклад, Великобританія, Італія, Франція, Україна, Японія) представлена двома рівнями (державний і місцеві бюджети). У федеративних державах види місцевих бюджетів визначаються, як правило, в законодавстві окремих суб'єктів федерації, а в унітарних – на загальнодержавному рівні. Існують країни, місцеві бюджети яких мають свої особливості. Так, в Іспанії до місцевих бюджетів включаються також бюджети спільних підприємств (так званих торговельних товариств), створених за участі держави [6, с. 223].

Важлива роль у функціонуванні бюджетних систем належить фінансовому законодавству. Фінансове законодавство розвинених країн передбачає, що у випадку неприйняття парламентом рішення про затвердження бюджету до початку нового бюджетного року уряд має право виконувати витратну частину в межах сум, фактично витрачених у попередньому році.

Організаційний устрій США – федеративний. Федеральний бюджет побудований за принципом "повного" бюджету і складається з двох частин:

урядового бюджету (бюджету федеральних фондів) і бюджету довірчих фондів. Власне урядовий бюджет охоплює і фінансує загальнонародні програми, що пов'язані з політичними, економічними і соціальними функціями держави.

До надходжень федерального бюджету належать:

- ✓ індивідуальні подоходні податки;
- ✓ внески у фонди соціального страхування;
- ✓ податок на прибуток корпорацій;
- ✓ акцизи;
- ✓ інші джерела.

До видатків федерального бюджету належать:

- ✓ "прямі пільгові виплати окремим особам" (соціальні програми);
- ✓ витрати на оборону;
- ✓ виплати процентів по державному боргу;
- ✓ позики і субвенції штатам і місцевим органам влади;
- ✓ фінансування інших федеральних програм.

Розробку проекту федерального бюджету здійснює Міністерство фінансів та Адміністративно-бюджетне управління. Всі державні структури, які фінансуються з бюджету, подають Міністерству фінансів відповідно оформлені заявки. Підготовлений проект бюджету Президент США направляє Конгресу разом із бюджетним посланням. Проект бюджету проходить процедуру розгляду в нижній та верхній палатах. У випадку, коли ви-

сновки щодо бюджету в нижній та верхній палатах не співпадають, створюється узгоджувальна комісія.

Сучасний бюджетний устрій ФРН, як федеративної держави, включає три рівні – федеративний, земельний і общинний (комунальний).

У ФРН на перші два фінансові роки складається макроекономічний прогноз з врахуванням змін господарської кон'юнктури. На інші три роки зміни господарської кон'юнктури не враховуються. З врахуванням досить низьких темпів інфляції планування проводиться в цінах поточного року.

У фінансовому плані, що публікується, витрати згруповані в 40 блоків за функціональними ознаками. Для внутрішнього користування в державних органах існують близько 1500 доходних і 8000 витратних статей бюджету. Для співставлення загальнодержавного і місцевого бюджетів всі федеральні землі і общини зобов'язані здійснювати фінансове планування за єдиною бюджетною класифікацією. Погодження бюджетних планів всіх рівнів здійснюється в раді по фінансовому плануванню. Ця рада є координуючим структурним органом на рівні міністрів як федерації, так і земель за участю представників общин [5, с. 120].

Відповідно до Бюджетного кодексу, уряд Росії виносить на розгляд Державної Думи проект федерального бюджету на черговий фінансовий рік не пізніше 26 серпня поточного року. Федеральний бюджет розробляється відповідно до положень щорічного Бюджетного послання Президента РФ.

Федеральний бюджет розглядається Держдумою в трьох читаннях. У першому читанні ухвалюються основні параметри бюджету. Згідно Бюджетного кодексу, у процесі першого читання Держдума не має права збільшувати доходи й дефіцит федерального бюджету, якщо на ці зміни відсутній позитивний висновок уряду. Держдума може відхилити проект бюджету; у цьому випадку формується погоджувальна комісія разом з урядом. У другому читанні Держдума затверджує бюджет по розділах, а в третьому – по підрозділах. Після прийняття федерального бюджету Держдумою він затверджується Радою Федерації й підписується Президентом РФ.

До 2002 року у процесі прийняття федерального бюджету депутатам вдавалося суттєво збільшити деякі його видаткові статті (як правило, соціальні). В останні роки бюджет ухвалюється в тому вигляді, у якому він був внесений урядом.

Витрати на оборону й безпеку у федеральному бюджеті в останні роки зростають випереджальними темпами. За останні роки найбільшими темпами зростали бюджетні доходи, пов'язані з видобутком і експортом корисних копалин (податок на видобуток корисних копалин, експортні мита на нафту та ін.) [8].

У Великобританії Державний бюджет складається з двох частин: звичайного бюджету і національного фонду позик. Звичайний бюджет призначений для фінансування поточних витрат держави. Його витрати поділяються на щорічно затверджені Парламентом і постійні витрати консолідованого фонду. До щорічно затверджених Парламентом відносять витрати на оборону, економічні і соціальні цілі, субсидії місцевим органам влади, допомога країнам, що розвиваються, (в основному тим, що входять у Британську співдружність націй), на управління. Витрати консолідованого фонду не розглядаються Парламентом, до них відносять: виплати по державному боргу (вони передаються у фонд позик і виплачуються з нього), внески до бюджету і інших фондів ЄЕС, витрати за "цивілізованим листом" (утримання королеви і двору).

Дохідна частина бюджету в основному формується за рахунок податкових надходжень (понад 90 %). Питома вага прямих і непрямих податків приблизно рівна. Звичайні бюджети найчастіше є дефіцитними і "покриваються" позичкою з національного фонду позик [9, с. 76].

Національний фонд позик являє собою бюджет капіталовкладень. З нього здійснюються платежі по державному боргу, видаються довгострокові кредити на капіталовкладення державним підприємствам і місцевим органам влади. Доходи формуються за рахунок таких надходжень: відсотків по довгострокових кредитах, прибутку емісійного департаменту Банку Англії, а також засобів, що надійшли зі звичайного бюджету при утворенні позитивного сальдо.

У Франції центральний бюджет складається з трьох частин: звичайний загальний (державний) бюджет; приєднані бюджети різних державних організацій; спеціальні рахунки казначейства.

Центральний бюджет розділяється на два види операцій: остаточного характеру (безвідкличне фінансування), на котре приходиться близько 90 % усіх бюджетних засобів і взаємного характеру (кредити).

На частку загального бюджету приходиться більш ніж 70 % коштів центрального бюджету. Загальний бюджет у своїй видатковій частині поділяється на функціональний і інституційний (відомчий). Перший групує витрати виходячи з їх функцій, що використовуються на утримання адміністративних служб, обслуговування державного боргу, капіталовкладення, витрати, що супроводжують капітальні вкладення, трансферти. Другий – групує витрати по відомствах, що виконують бюджет і направляються на: оборону, сплату відсотків і погашення державного боргу, економічні, соціальні, загальнодержавні, міжнародні, надання допомоги країнам, що розвиваються.

Основними видами доходів загального бюджету є прямі і непрямі податки і надходження від підприємницької діяльності держави. Близько 40 % усіх податкових

надходжень дає індивідуальний податок на прибуток і податок на прибуток корпорацій. Серед непрямих податків, основне місце в податковій системі займає податок на додану вартість [3, с. 42].

В Японії, для забезпечення діяльності держави, функціонує центральний бюджет (загальний рахунок центрального уряду), інвестиційний бюджет, що складається із 457 спеціальних рахунків. Витрати центрального бюджету побудовані за функціональною ознакою й відбивають основні задачі та функції держави і спрямовані на фінансування військових витрат, витрат економічного і соціального характеру, загальнодержавних витрат (утримання імператорського двору, органів управління), дотацій місцевих бюджетів, виплату відсотків по державному боргу.

Доходи формуються в основному за рахунок податків, а також з надходжень від діяльності державних підприємств, продажу і здачі в оренду державної власності. Найбільші надходження (близько 40 % усіх податків) дає податок на прибуток. Серед непрямих податків найбільше поширення мають акцизи і мита. Центральний бюджет звичайно дефіцитний і покривається позиками.

Інвестиційний бюджет являє собою щорічно встановлену програму капітальних вкладень і позик. Цей бюджет призначений для державних корпорацій і місцевих органів влади [4, с. 38].

У різних державах початок бюджетного року визначений по-різному (табл.1). Так, у Франції, Німеччині, Італії, Бельгії, Нідерландах, Швейцарії він збігається з календарним роком; у Великобританії, Японії. Канаді бюджетний рік починається з 1 квітня і закінчується 31 березня, у Швеції, Норвегії – з 1 липня по 30 червня. у США – з 1 жовтня по 30 вересня. На це звичайно є історичні причини, традиції, пов'язані з термінами скликання сесій законодавчих органів. У федеративних державах бюджетний рік у суб'єктів федерації може не збігатися з федеральним бюджетом. У США, наприклад багато штатів мають інший початок бюджетного року [7, с. 320] (табл.1).

Таблиця 1. Процес підготовки і затвердження бюджету у різних країнах

Країна	Положення про бюджетний період і багаторічне планування	Загальні бюджетні обмеження
США	Бюджетний рік триває з 1 жовтня до 30 вересня. Вимагається здійснення багаторічного планування – на бюджетний рік плюс чотири наступні роки	Встановлюється контрольний показник скорочення бюджетного дефіциту. Коли контрольних показників скорочення не дотримано, автоматично розпочинається процес секвестрування
Великобританія	Бюджетний рік триває з 1 квітня до 31 березня. Багаторічне планування не є обов'язковим. Разом з річним бюджетом готуються і подаються до парламенту перспективні оцінки на три наступні роки	Регулюються вимогами Маастрихтської угоди. Поточний середньостроковий план повинен підтримувати величину дефіциту в межах, передбачених складеними на три роки перспективними оцінками.
Німеччина	Бюджетний і календарний роки збігаються. Обов'язково є багаторічне планування (5 років), але без затвердження парламентом. Ці перспективні оцінки готуються і подаються до парламенту разом із щорічним бюджетом	Регулюються вимогами Маастрихтської угоди. Бюджетна політика, погоджена у Раді фінансового планування, може встановлювати граничні розміри бюджету, а поточні контрольні показники узгоджуються з Маастрихтською угодою
Франція	Бюджетний і календарний роки збігаються. Згідно із законом вимагається багаторічне планування (три роки)	Регулюються вимогами Маастрихтської угоди. У 1994 р. вперше в законі про бюджет було встановлено конкретні контрольні показники для обмеження зростання видатків і дефіциту у відсотках до внутрішнього європейського продукту на період з 1993 по 1997 рр.

Джерело: [5, с. 67]

Рівень дефіциту бюджету в будь-якій країні визначають такі показники, як: 1) співвідношення частки видатків, які не забезпечуються доходами, до всіх видатків у відсотках; 2) співвідношення частки видатків, які не забезпечуються доходами, до обсягів валового національного продукту у відсотках. Ринкова економіка не в змозі ліквідувати бюджетний дефіцит без застосування дієвих стабілізуючих заходів, дотримання оптимально можливого

співвідношення бюджетних доходів з видатками, а також запровадження жорсткої економії бюджетних коштів.

На противагу дефіциту в бюджетах може сформуватися бюджетний профіцит – перевищення доходів над видатками, який не слід вважати позитивним явищем у бюджетному процесі. Виникнення бюджетного профіциту може означати, що при складанні та затвердженні акта про бюджет (закону чи рішення органу місцевого

самоврядування) у ньому не були враховані якісь додатні джерела. Проте питанням профіциту бюджету у спеціальному законодавстві більшості країн, зокрема європейських, приділяється значно менше уваги, ніж бюджетному дефіциту [6, с. 225].

У спеціальному бюджетному законодавстві, як правило, передбачаються розмір бюджетного дефіциту місцевих бюджетів і джерела його фінансування. Наприклад, у Російській Федерації згідно з ст. 92 Бюджетного кодексу за загальним правилом розмір бюджетного дефіциту суб'єкта Російської Федерації не повинен перевищувати 15 % обсягу доходів бюджету цього суб'єкта без урахування фінансової допомоги з федерального бюджету. Розмір дефіциту місцевого бюджету не повинен перевищувати 10 % обсягу доходів цього бюджету без урахування фінансової допомоги з федерального бюджету та бюджету суб'єкта Російської Федерації [2]. До джерел фінансування місцевих бюджетів віднесено: муніципальні запозичення; кредити, отримані в кредитних організаціях; бюджетні кредити, отримані з бюджетів інших рівнів бюджетної системи Російської Федерації (для порівняння: згідно із ч. 2 ст. 73 Бюджетного кодексу України надання позичок з одного бюджету іншому забороняється); надходження від майна, що перебуває в муніципальній власності; зміна залишків коштів на рахунках з обліку коштів місцевого бюджету (ст. 96) [1].

У зарубіжних країнах широко використовується програмно-цільовий метод бюджетного планування. Бюджет-

на програма – це систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення загальної (спільної) мети, завдання, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій. Система планування бюджету на основі програм – це система прийняття рішень щодо розроблення, аналізу, упровадження програм та розподілу ресурсів.

Досвід зарубіжних країн у процесі планування доходів та видатків (наприклад, Російської Федерації) є дуже важливим для України. Світовий досвід підтверджує: коли влада фінансує свої потреби з власних надходжень, ця влада є підконтрольною, діє більш ефективно і відповідально.

1. Бюджетний кодекс України: Закон України від 21 червня 2001 року №2542-III. 2. Бюджетный кодекс Российской Федерации от 31 июля 1998 г. N 145-ФЗ. 3. Булгакова С.О. Казначейство зарубіжних країн: Навч. посіб. – К., 2000. – 82 с. 4. Ломінога В.К. Складові бюджету держави // Вісник НБУ. – 2007. – № 11 – С. 36-40. 5. Миргородська Л.О. Фінансові системи зарубіжних країн: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 240 с. 6. Музика О.А. Дефіцит місцевих бюджетів: досвід законодавчого закріплення у деяких європейських країнах // Міжнародний науковий журнал "Порівняльно-правові дослідження" – 2007 – № 2. – С. 223-226. 7. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання – Прес, 2003. – 523 с. 8. Сайт Вікіпедії – <http://ru.wikipedia.org>. 9. Сафонова Л.Д. Бюджетний менеджмент: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / Київ. нац. екон. ун-т. – К.: [КНЕУ], 2001. – 186 с. 10. Чугунов І.Я., Лондар С.Л. Фінансово-бюджетні відносини: аналіз тенденцій розвитку в умовах трансформації економіки. – К.; Львів: Компанія "Аліот", 2002. – 203 с.

Надійшла до редколегії 09.06.2009

В. Каленська, асп.

РОЛЬ НБУ У СИСТЕМІ АНТИІНФЛЯЦІЙНОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті розглядається сутність антиінфляційного регулювання та визначається роль НБУ у реалізації антиінфляційної політики в державі.

The essence of the antiinflationary adjusting is examined and the role of NBU in realization of antiinflationary policy in the state is determined.

В сучасних умовах інфляція стала постійним фактором економічного життя і є однією з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу. Досвід розвинених країн доводить, що помірна і порівняно стабільна інфляція, яку можна передбачити і врахувати, ще не створює великих проблем в економіці. Вона навіть може стимулювати пошук виробництва та підвищення зайнятості. Проте, незважаючи на можливу начебто "позитивну" роль інфляції, виходячи з-під контролю її неконтрольоване зростання сприяє розвитку негативних процесів в економічному організмі, вражаючи виробництво, розподіл і споживання, що призводить до негативних соціально-економічних наслідків: закріплення стагнації, зниження економічної активності, зростання безробіття тощо. Останні дослідження свідчать, що інфляція понад 10-20 % на рік уповільнює, а не прискорює економічне зростання. Практично у всіх країнах, що мали в минулому централізовану планову економіку, вдалося нещодавно знову забезпечити позитивне економічне зростання тільки після стабілізації інфляції на відносно низьких рівнях [4].

Отже, необхідною умовою підтримки сталого та збалансованого економічного розвитку є забезпечення низьких та стабільних темпів інфляції. Проте, в Україні інфляційний тиск посилюється, а інфляційні очікування суб'єктів економіки і надалі зростають.

Так, за даними Державного комітету статистики України в грудні 2008 року інфляція в Україні зростає на 22,3 % порівняно з груднем попереднього року. В 2007 році інфляція склала 16,6 %. Треба зазначити, що інфляція більша за 20 % останній раз спостерігалась в

Україні в 2000 році, коли її показник досяг 25,8 %. За оперативними даними Державного комітету статистики індекс споживчих цін в Україні за підсумками 2008 р. склав 122,3 %, індекс цін виробників промислової продукції становив 123 %, а приріст реального ВВП у цілому за 2008 р. становив 2,1 % [5]. Не зайвим буде зазначити, що, згідно з прогнозами Світового банку, в Україні у 2009 р. спостерігатиметься падіння валового внутрішнього продукту на 4 %, при цьому показник інфляції прогнозується на рівні 13,7 %.

Розгортання інфляції стало наслідком глибоких структурних проблем в українській економіці, тривалого зволікання з вирішенням нагальних питань економічного розвитку, що протягом останніх років призвело до накопичення інфляційного потенціалу. Високі темпи інфляції вже набули характеру закономірної тенденції і несуть загрозу для розвитку економіки, підвищення добробуту та стандартів життя нащадкам.

Дослідженням причин, наслідків та методів подолання інфляційних процесів присвячені наукові праці як зарубіжних так і вітчизняних вчених, зокрема Дж. Кейнса, А. Маршалла, А. Пігу, М. Туган-Барановського, І. Фішера, А. Філіпса, М. Фрідмена, А. Гальчинського, В. Гесця, С. Дзюбика, О. Мельника, М. Савлука, Л. Томашика та багатьох інших.

Метою статті є визначення ролі Національного банку України у реалізації антиінфляційної політики державою.

Стримання інфляції та зменшення її негативних соціально-економічних наслідків можливо лише в разі ефективного регулювання рівня інфляції, розробки науково обґрунтованої антиінфляційної політики – компле-